

BIOGRAFIE JAN ALTINK

Onderzoeksverslag:

drs. J.L. Meijering
Groningen, november 2011

Biografische gegevens

- 21 oktober 1885   Jan Altink geboren in Groningen.
- 1900   Jan Altink wordt ingeschreven als leerling aan de avondcursus aan de Academie Minerva in Groningen. Hij blijkt een buitengewoon getalenteerde leerling, wiens werk gedurende zijn academiejaren met prijzen, getuigschriften en eremedailles wordt beloond.
Hij krijgt les van o.a. F.H. Bach en De Vries Lam.
- 1907   Met goed gevolg legt hij in 1907 het eindexamen af voor de cursus Vlakversiering.
Ná de academietijd werkt hij Duitsland (Hamburg en Keulen) en maakt hij studiereizen naar Frankrijk, de Italiaanse Riviéra en Zwitserland.
Hij vervolgt zijn opleiding met de cursus Levend Model, die voorbereidt op de middelbare tekenakte, waar hij in het tweede cursusjaar (1908–1909) voor de modelklasse de zilveren academiemedaille verwerft.
- 1911   Jan Altink behaalt zijn acte MO tekenen.
- 1911-1915   Hij voorziet in die jaren – naast het lesgeven aan de avond – teken- en ambachtsschool in Leek, Middelstum en Zuidbroek, in zijn levensonderhoud als decoratieschilder, waarbij hij soms met Sibbele Ongering samenwerkt.

In 1912 trekt Jan Akink met zijn vriend Sibbele Ongering naar Hamburg, waar zij in de winter van 1912 het circus Hagenbeck decoreren.
- 1915   Omstreeks 1915 begint hij met Berend Barlinckhoff aan de Visserstraat no. 14 in Groningen het reclamebureau Barlinckhoff en Altink Decorateurs en Teekenaars, zoals de door Altink ontworpen wervingskaart vermeldt.
- 1918   Behoort samen met Jan Wiegers en Johan Dijkstra tot de oprichters van de kunstenaarsvereniging “De Ploeg”.
Jan Altink is de bedenker van deze naam.
Zijn voorstel de kunstkring ‘De Ploeg’ te noemen – hij had hierbij gedacht aan het ontginnen, dus ook ploegen, van het Groningse kunstleven – wordt aangenomen en in de statuten vastgelegd.
Hij neemt vanaf dat jaar geregeld deel aan de groepstentoonstellingen van “De Ploeg”.

De oudste over Altinks werk aangetroffen recensies dateren van maart 1918, als hij deelneemt aan de Pictura-tentoonstelling in het Museum van Oudheden. Zowel de *Provinciale Groninger Courant* als de *Nieuwe Groninger Courant* spreken over ‘opvallend goed werk van den heer J. Altink’.
- 1921   In mei 1921 wordt hij secretaris van “De Ploeg” en meermaals treedt hij op als jurylid bij de exposities van deze kunstkring.

Ploeggenoot Wiegers keert na een verblijf uit Zwitserland terug naar Groningen en brengt zijn grote enthousiasme over het werk van de Duitse schilder Kirchner over op de Ploegleden.

Van Kirchner wordt de wasverftechniek en het gebruik van felle expressieve kleuren en vereenvoudigde vorm overgenomen.

Altink verhuist naar de J.W. Frisostraat in Groningen.

'Blauwe kar bij Blauwbörgje' uit 1921 laat zien hoe Altink op weg ging naar een nieuwe werkwijze. De nog voorzichtige toepassing van het paars in het pad tussen de hooiberg en de grijsgroene schuren, het oplichtend roze in de door het silhouet van de stad gevormde horizon en het blauw van de centraal in de compositie geplaatste kar wijzen op Wiegers' terugkeer in Groningen. Altink experimenteert die zomer ook met het pointillisme, samen met Dijkstra, die enige tijd in deze stijl zou blijven werken.

1922 In mei 1922 wordt hij benoemd tot tweede secretaris van De Ploeg.

1923 Met Jan Wiegers en Johan Dijkstra organiseert hij het eerste lustrumfeest van De Ploeg op 19 mei 1923 op Blauwbörgje in Groningen
Later dat jaar maakt hij deel uit van de commissie die de in september 1923 gehouden tentoonstelling 'Naakt' voorbereidt

1924 In de jaarvergadering van 17 mei 1924 stelt Altink zich niet meer herkiesbaar als bestuurslid.

Beïnvloed door de 5 jaar jongere Jan Wiegers geeft Altink het Groningse Oerprovincialisme op en neemt hij het heftiger kleurenpalet van het expressionisme over, maar blijft toch emotioneel ingetogen verbonden aan het Groningse landschap.

In 1924 is er een doorbraak te constateren in Altink's werk, zoals Jos de Gruyter, voormalig directeur van het Groninger Museum, het omschrijft. In wasverf registreert hij in sterke, felle kleuren en vereenvoudigde vormen de 'wezens-trekken van het Groningse landschap', dat vooral door zijn toedoen tot een algemeen begrip is geworden.

1924–1927 Tussen 1924 en 1927, de jaren die wel als de belangrijkste voor Altink's expressionistische periode worden beschouwd, exposeert Altink naar schatting zo'n tachtig schilderijen, een representatief deel van het grote oeuvre dat in deze jaren ontstaan.

Naast stillevens nemen de portretten, maar vooral de landschappen, een belangrijke plaats in.

1925 1925 wordt wel het 'topjaar' van Altink genoemd. Naast vele schitterende schilderijen en schetsen maakt hij ook veel grafiek werk.

Sinds 1925 geeft Jan Altink les aan de Avondschool voor Lager Nijverheidsonderwijs en de MTS en maakt dat jaar twee keer deel uit van de jury voor de Ploeg-tentoonstellingen.

Eerder dat jaar is Altink begonnen met reclamewerk voor de warenhuizen van Vroom & Dreesmann in Zwolle en Meppel. De samenwerking duurt tot 1932 en is Altinks grootste reclameopdracht. Hij maakt voor Vroom & Dreesmann onder meer advertenties, folders, stroobiljetten, raambiljetten, vlaggen, verpakkingsmaterialen en handelsdrukwerk.

- 1926 In januari 1926 wordt Akink verkozen tot penningmeester en vormt hij met Johan Dijkstra en Jannes de Vries het dagelijks bestuur van De Ploeg. Op zijn voorstel wordt besloten alle buiten Groningen te houden exposities van De Ploeg te jureren.
- 1929 Altinks oudere reclamewerk heeft een zakelijke, overzichtelijke vormgeving, die echter rond 1929 een speelser karakter krijgt. Opvallend is dan de toepassing van ruit-, dambord- en stippelatronen in de letters en in de schuin geplaatste balken en de soms golvende lijnen, die onwillekeurig doen denken aan Alkema's beeldelementen in diens lino's uit 1926 tot 1928 en van grotere invloed lijken op Altinks reclamewerk dan de typografie van H.N. Werkman.
- 1930 Vanaf 1930 gebruikt Altink meer aan het vrije werk gerelateerde illustraties in zijn advertentieontwerpen. Hij heeft een voorkeur voor sterke kleurcontrasten die door het gebruik van zwart en felle, ongemengde kleuren als rood, geel en blauw tegen een gekleurde achtergrond het reclamewerk extra uitstraling verlenen. Uit de verscheidenheid van Altinks ontwerpen voor Vroom & Dreesmann blijkt zijn vermogen om voor ieder gewenst doel een aansprekende vormgeving te ontwikkelen, die voor die tijd modern is. Ook voor Groningse bedrijven ontwerpt Altink advertenties en beeldmerken, onder meer voor K. Bossina, een jongere academiegenoot, 'in verfwaren en schoonmaakartikelen', voor J. van der Woude te Haren 'in centrale verwarming en stookapparaten' en voor de sanitaire groothandel Frans Jeltens.
- In 1930 treedt hij in het huwelijk met Nelly Hubbelink uit Den Helder. Uit hun huwelijk worden geen kinderen geboren. Altinks expressieve stijl is inmiddels rustiger geworden. Hij begint weer naturalistischer te schilderen.
- 1933 Altink verhuist naar Helpman, een wijk in het zuiden van de stad Groningen.
- 1934 In oktober 1934 wordt hij secretaris van De Ploeg.
- Hij wordt benoemd tot leraar aan de Academie Mineva in Groningen. Bovendien geeft hij lessen aan de Vrije Academie in Groningen. Hij maakt minder schilderijen. Zijn aandacht verplaatst zich naar het terrein van de tekening en de aquarel.
- 1937 Hij ontwerpt ook ex libris en in ieder geval een boekband voor uitgever Bosch en Keunig in 1937 (*Vonken van het verleden*).
- 1938 De recensenten constateren dat de nieuwe omgeving van invloed is op zijn kleurgebruik. Het gebruik van paars en oker, rood en geel verklaarde de door Observer in het **Groninger Dagblad** van 6 oktober 1938 gehanteerde omschrijving van het werk: 'Altink verdiept zich verder in een warmkleurig impressionisme, dat donkerder is en minder robuust dan zijn vroegere werk.'

Samenvattend is Altink's werk te omschrijven als een krachtig, soms wat ruw, dan weer fijn Impressionisme, dat als het ware op verschillende klankhoogten, nu eens donker en diep, dan weer kil en zonnig, één geest ademt: een intense beleving van de door hem zichtbaar gemaakte wereld.

- 1949 Hij gaat met pensioen en heeft weer meer tijd ter beschikking voor eigen werk en ook voor reizen, aanvankelijk in Nederland, later vooral naar Zuid-Frankrijk, waar hij logeert bij 'chez Teddy', een broer van Johan van Zweden, in Venthon.
- 1955 Hij ontvangt vanwege zijn indrukwekkende kunstprestatie, de Culturele prijs (beroeps prijs) van de provincie Groningen.
- Wordt tot lid benoemd van de jury voor de Koninklijke Subsidie voor vrije schilderkunst.
- 1959 Werkt het meeste in het Groninger land, maar tijdens reizen ook op diverse plekken in Nederland, in de Belgische Ardennen, Frankrijk (Savoie) en Zwitserland
- 1960 Solo-tentoonstelling in het Groninger Museum "Jan Altink 75 jaar".
- 1969 De grootste overzichtstentoonstelling tijdens zijn leven in het Haagse gemeentemuseum.
- 6 december 1971 Overlijdt in Groningen op 86-jarige leeftijd.

Jan Altink wordt wel genoemd één der veelzijdigste schilders uit het Hollandse Expressionisme. Een prominent figuur uit het Groningse kunstleven, de nestor van de noordelijke schildersbent, mede-oprichter en naamgever van De Ploeg, maar voor alles een uiterst bescheiden, beminlijk en intens levend medemens.

Hij maakte schilderijen, tekeningen, pastels, aquarellen, maar is ook bekend om zijn grafisch werk (litho's, etsen en houtsneden).

Leerlingen

Enkele van zijn leerlingen waren D. Meedema, E. J. Scheffers, K. J. Woltil, E. Wieringa, Remko J. Watjes, A. H. Plaisier, Marten Klompien, W. Hoving, Ruurd Elzer.

Bronnen:

- 1 Catalogus tentoonstelling '35 jaar moderne kunst in Groningen' in het Groninger Museum voor Stad en Ommelanden van [11 september tot 28 oktober 1956](#)

Aantal schilderijen: 12
- 2 Catalogus tentoonstelling 'Jan Altink 75 jaar' in het Groninger Museum van [10 tot 31 december 1960](#) met een inleiding door W. Jos de Gruyter (1899 – 1979) directeur van het Groninger Museum van 1955 – 1963

Aantal schilderijen, tekeningen, aquarel, olieverf op papier en grafiek: 97
- 3 Catalogus overzichtstentoonstelling in het Haags Gemeentemuseum
Van [27 september t/m 16 november 1969](#)

Aantal schilderijen: 89
- 4 Catalogus retrospectieve (overzichts-)tentoonstelling in Pictura – Groningen
Van [14 oktober tot 5 november 1972](#)

Aantal schilderijen: 73
- 5 Boek 'Jan Altink'
Uitgegeven door de Jan Altink Stichting [1978](#)
Geschreven door: D.H. Couvée (1921-2000), directeur Frans Hals Museum te Haarlem van 1972-1983 en Dr. W.J. de Gruyter (1899-1979), directeur Groninger Museum van 1955-1963.

Aantal schilderijen: 105
- 6 Catalogus van de kunstveiling van Venduhuis van den Hende
Veiling van kunstwerken voortkomende uit de nalatenschap van de weduwe van Jan Altink, mevrouw N. Altink-Hubbeling. Dinsdag [11 maart 1980](#), Stadsparkpaviljoen, Paviljoenlaan 3 te Groningen.

Aantal schilderijen: 465
- 7 Catalogus van de kunstveiling van Venduhuis van den Hende
Veiling van kunstwerken voortkomende uit de nalatenschap van de weduwe van Jan Altink, mevrouw N. Altink-Hubbeling. Maandag [22 december 1980](#), Veilinggebouw Venduhuis van den Hende, Westerbinnensingel 15 te Groningen

Aantal schilderijen: 203
- 8 Catalogus overzichtstentoonstelling in de Ursulakerk in Warmenhuizen
Van [26 juni tot en met 28 augustus 1983](#)

Aantal schilderijen: 80
- 9 http://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Altink